

Зоя Федорівна ПЕТРЯЄВА

кандидат економічних наук,
професор кафедри економічного аналізу,
Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця
E-mail: petryaeva_zoya@mail.ru

Ганна Анатоліївна ІВАЩЕНКО

кандидат економічних наук,
доцент кафедри економічного аналізу,
Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця
E-mail: ivanna00@rambler.ru

Олексій Олександрович ПЕТРЯЄВ

кандидат економічних наук,
доцент кафедри
державного управління, публічного адміністрування та регіональної економіки
Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця
E-mail: dozchent@rambler.ru

АНАЛІТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОЦІНКИ ФІНАНСОВИХ РЕСУРСІВ ПІДПРИЄМСТВА

Петряєва, З. Ф. Аналітичне забезпечення оцінки фінансових ресурсів підприємства [Текст] / Зоя Федорівна Петряєва, Ганна Анатоліївна Іващенко, Олексій Олександрович Петряєв // Економічний аналіз: зб. наук. праць / Тернопільський національний економічний університет; редкол.: В. А. Дерій (голов. ред.) та ін. – Тернопіль: Видавничо-поліграфічний центр Тернопільського національного економічного університету "Економічна думка", 2015. – Том 19. – № 2. – С. 122-129. – ISSN 1993-0259.

Анотація

У дослідженні розглянуто та узагальнено понятійно-категоріальний апарат аналізу фінансових ресурсів підприємства; сформовано систему показників для проведення аналізу фінансових можливостей його розвитку; проведено аналіз фінансового стану та виявлено резерви фінансових можливостей розвитку; удосконалено аналітичні підходи щодо оцінки фінансових ресурсів на основі побудови множинної регресійної економіко-математичної моделі. Розмежовано інструментарій та системи показників для процесів формування та використання фінансових ресурсів підприємства. Запропонована система аналітичного забезпечення процесів формування та використання фінансових ресурсів підприємства є універсальною, комплексною та ефективною. Її комплексність виявляється у тому, що використано такий інструментарій оцінки, який інтегрує в собі методи економічного аналізу, методи багатовимірного статистичного аналізу та методи прогнозування.

Множинну регресійну економіко-математичну модель, яка відображає силу та напрям впливу співвідношення власних та позикових коштів підприємства, коефіцієнтів автономії та оборотності активів підприємства, питомої ваги амортизації в загальній сумі операційних витрат та питомої ваги матеріальних витрат у сумі операційних витрат підприємства на рентабельність продажу побудовано за допомогою пакету прикладних програм «Statgraphics Centurion XV Version 15.1.02». За результатами економіко-математичного моделювання виявлено, що менеджменту досліджуваного підприємства необхідно зосередитися на підвищенні незалежності підприємства від зовнішніх джерел фінансування.

Ключові слова: розвиток; фінансові можливості; функціонування; фінансовий аналіз; прибуток; економіко-математичні методи.

Zoia Fedorivna PETRIAIEVA

PhD in Economics,
Professor,
Department of Economic Analysis,
Simon Kuznets Kharkiv National University of Economics
E-mail: petryaeva_zoya@mail.ru

Hanna Anatoliivna IVASHCHENKO

PhD in Economics,
Associate Professor,
Department of Economic Analysis,
Simon Kuznets Kharkiv National University of Economics
E-mail: ivanna00@rambler.ru

Oleksii Oleksandrovych PETRIAIEV

PhD in Economics,
Associate Professor,
Department of Public Management, Public Administration and Regional Economy,
Simon Kuznets Kharkiv National University of Economics
E-mail: dozchent@rambler.ru

ANALYTICAL SUPPORT OF ESTIMATING ENTERPRISE FINANCIAL RESOURCES**Abstract**

The study reviewed and summarized ponyatiyno-analysis apparatus katehorialnyy financial resources of the enterprise; The system of indicators for the analysis of financial possibilities of its development; the analysis of financial condition and discovered reserves of financial capacity; improved analytical approaches to assess the financial resources to build the basis of multiple regression economic and mathematical models. Delineated instrument and system performance for processes of formation and use of financial resources. The proposed system analytical support processes of formation and use of financial resources is a universal, comprehensive and effective. Its complexity arises from the fact that the tools used such valuation integrates methods of economic analysis, multivariate statistical methods for analyzing and forecasting methods.

Multiple regression mathematical model that reflects the strength and direction of impact and value of their own leveraged businesses, factors of autonomy and turnover of assets, amortization of the share in the total operating costs and share of material costs in the amount of operating costs on profitability is built on sales the package applications «Statgraphics Centurion XV Version 15.1.02». According to the results of economic-mathematical modeling revealed that the studied company management must focus on improving the company's independence from external sources of funding.

Keywords: *development; financial possibilities; functioning; financial analysis; income; economic and mathematical methods.*

JEL classification: C13, D24

Вступ

Оптимальне фінансове забезпечення діяльності та ефективне управління фінансовими ресурсами підприємства дозволяє йому реалізовувати свої основні цілі і розвиватися. Фінансові можливості підприємства представлені його загальним фінансовим станом, структурою та джерелами фінансування діяльності, забезпеченістю та ефективністю використання наявних фінансових ресурсів.

Підприємство зацікавлене в багатьох економічних чинниках, але насамперед воно намагається досягти позитивного фінансового результату для свого подальшого існування та розвитку. Отримання прибутку та унеможливлення виникнення збитків стає першочерговим завданням для господарства. З розміру фінансових результатів можна судити про всі аспекти діяльності господарюючого суб'єкта, його фінансові можливості. Прибуток є основним джерелом інтенсивного та інноваційного розвитку підприємства, реконструкції виробництва, модернізації його матеріальної бази, покращення соціальних стандартів тощо.

Оскільки значна кількість українських підприємств перебуває у складному фінансовому становищі та є збитковою, постає необхідність у розробці методичних підходів щодо об'єктивної оцінки фінансових ресурсів, які має підприємство для забезпечення свого розвитку. Наукова і практична значущість вирішення цих питань обумовлюють актуальність обраної теми і напрямів дослідження.

Науковою базою вирішення проблем в області оцінки фінансових ресурсів підприємства є сучасна теорія фінансового аналізу. Суттєвий теоретико-методологічний внесок із питань фінансового аналізу зробили такі вчені, як І. Бланк, Л. Гришина, О. Івашко, І. Зятковський, В. Ковальов, С. Романюк, О. Смольська, О. Філімоненков, Н. Хрущ та ін. Проте, незважаючи на значний доробок, у науковій літературі все ще не достатньо вирішені практичні аспекти оцінки фінансових ресурсів для забезпечення розвитку підприємства. Тому це питання потребує більш поглибленого вивчення. Використання сучасних комп'ютерних технологій дозволяє визначити тісний взаємозв'язок фінансових результатів діяльності підприємства з його фінансовим станом і оцінити фінансові ресурси для подальшого розвитку суб'єкта господарювання.

Мета та завдання статті

Метою цієї статті є загалення наявних теоретичних положень, обґрунтування та розробка методичних підходів і практичних рекомендацій щодо оцінки фінансових ресурсів підприємства з використанням сучасних комп'ютерних технологій. Основні завдання, які розкривають мету статті:

- сформувати систему показників для проведення аналізу фінансових ресурсів підприємства;
- провести аналіз фінансового стану підприємства;
- виявити резерви фінансових ресурсів і можливостей подальшого розвитку підприємства;
- удосконалити аналітичні підходи щодо оцінки фінансових ресурсів підприємства.

Виклад основного матеріалу дослідження

На фінансовий стан підприємства впливають не тільки зовнішні умови його функціонування, але й внутрішні можливості ефективного використання всіх наявних ресурсів. Усе більш вагомим значення набуває своєчасна оцінка фінансових ресурсів підприємства щодо його подальшого розвитку та функціонування загалом.

При оцінці фінансових ресурсів підприємства аналізують загальний фінансовий стан; структуру і стан джерел фінансування його діяльності; потенційних джерел надходження фінансування; забезпеченість оптимального використання фінансових ресурсів. Значну увагу під час оцінки фінансових ресурсів для розвитку підприємства необхідно звернути саме на оцінку фінансових ресурсів.

Аналіз фахових джерел свідчить про наявність різних підходів до трактування поняття "фінансові ресурси" [1; 2], багато з яких недостатньо повно відображають сутність цієї економічної категорії. Нашої точки зору найбільш правильне визначення поняття "фінансові ресурси" дає О. М. Філімоненков [2], який розглядає фінансові ресурси як власний, позичений та залучений капітал, який підприємства використовують для формування власних активів і здійснення виробничо-фінансової діяльності з метою отримання прибутку. Резерви фінансових ресурсів, які створюються на підприємствах за рахунок прибутків, необхідні для підтримання стабільності колообігу грошових коштів і всього процесу розширеного відтворення.

Систему аналітичного забезпечення оцінювання процесів формування та використання фінансових ресурсів підприємства подано на рис. 1.

Розроблена система аналітичного забезпечення процесів формування та використання фінансових ресурсів підприємства відрізняється універсальністю, комплексністю та ефективністю. Універсальність розробленого аналітичного забезпечення втілюється в тому, що запропоновані системи показників та інструментарій можна використовувати при проведенні оцінки фінансових ресурсів на підприємствах з будь-якою формою власності та з будь-якими особливостями виробництва або надання послуг. Комплексність запропонованого аналітичного забезпечення оцінки фінансових ресурсів простежується в тому, що використано комплексний інструментарій оцінки, який інтегрує в собі методи економічного аналізу, методи багатовимірного статистичного аналізу та методи прогнозування.

Основною відмінністю запропонованої системи аналітичного забезпечення процесів формування та використання фінансових ресурсів підприємства є чітке розмежування та відокремленість систем показників та інструментарію для проведення оцінки та аналізу процесів формування та використання фінансових ресурсів.

Розмір і характер фінансових результатів за кожний період діяльності підприємства є найважливішим підсумковим показником його роботи. У системі показників фінансових результатів оцінюються різні аспекти виробничої, ринкової та фінансової діяльності. Методичні підходи щодо визначення фінансових ресурсів і можливостей подальшого розвитку підприємства розглянемо на прикладі ТОВ "ІМПУЛЬС".

Результати розрахунку за даними ТОВ "ІМПУЛЬС" [10] показали, що валовий прибуток у 2014 році знизився на 21,9 %. Таке явище пов'язане в основному із зростанням цін на матеріали та тарифи. Однак слід зауважити, що на підприємстві змінився рівень і структура витрат. Це може бути свідченням зниження якості товарів, рівня організації праці. Резерви збільшення чистого прибутку на підприємстві склали 5104 тис. грн, з них: 2344 тис. грн – від зменшення об'єму реалізації, 2742 тис. грн – від

збільшення адміністративних витрат, 18 тис. грн – від погіршення ефективності фінансової діяльності

Для оцінки фінансового стану ТОВ "ІМПУЛЬС" протягом досліджуваного періоду часу необхідно визначити фінансові коефіцієнти за даними фінансової звітності підприємства за 2010 – 2014 роки. Сума коштів, які є в розпорядженні підприємства, помітно зростала протягом усього досліджуваного періоду. Збільшення показника свідчить про зростання майнового потенціалу ТОВ «ІМПУЛЬС». Позитивна тенденція спостерігається в динаміці питомої ваги активної частини у складі основних фондів підприємства, показник якої також зростав протягом 2010-2014 років.

Коефіцієнти прибутковості свідчать про ефективність управління, бо вони є своєрідним індикатором його якості, а також свідчать про спроможність (або неспроможність) підприємства заробити достатній прибуток для інвестицій. Розмір функціонуючого капіталу показує, яка частина капіталу підприємства є джерелом покриття його поточних активів.

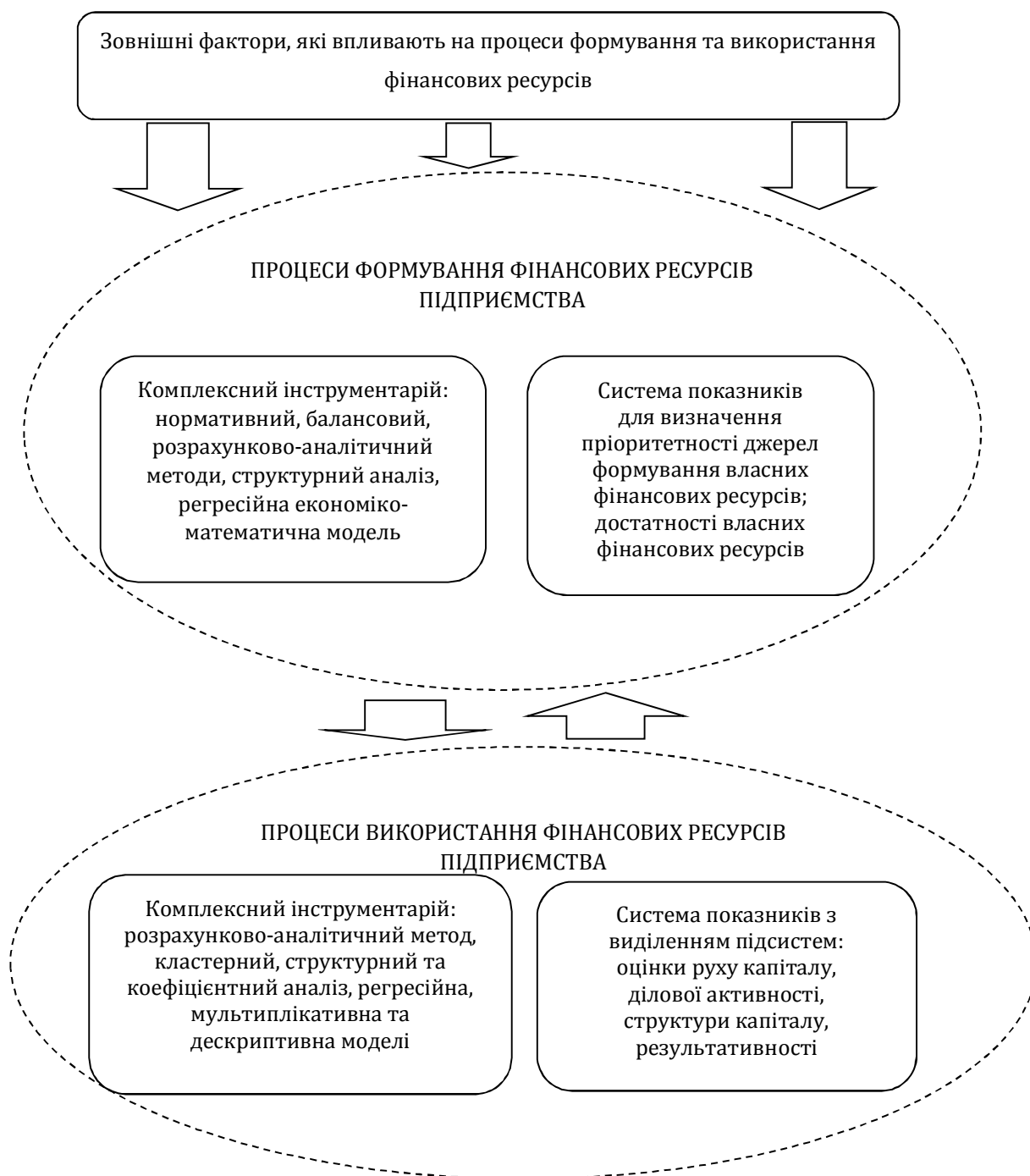

Рис. 1. Система аналітичного забезпечення оцінювання процесів формування та використання фінансових ресурсів підприємства

При нормальному функціонуванні підприємства коефіцієнт поточної ліквідності має бути не менший за одиницю. Це свідчить про наявність достатньої кількості вільних грошових ресурсів, які підприємство може використати для погашення своїх поточних зобов'язань у разі виникнення такої потреби. Проте значення коефіцієнта, що перевищує 3, свідчить про недостатньо раціональну структуру капіталу. Коефіцієнт поточної ліквідності ТОВ "ІМПУЛЬС" протягом аналізованого періоду значно перевищував його нормативне значення.

Найбільш жорсткий критерій ліквідності – коефіцієнт платоспроможності підприємства – мав тенденцію до зростання до 2012 року, коли значення показника почало помітно знижуватися. При цьому протягом 2011-2014 років коефіцієнт не перетинав своєї рекомендованої нижньої межі – 0,2, що свідчить про здатність керівництва підприємства до ефективного управління господарськими процесами та підтримки належного рівня платоспроможності навіть під час кризової ситуації в економіці і при значному зниженні обсягів реалізації та постачання продукції. Мінімальне досягнуте значення коефіцієнта – 0,0018, пов'язане із наявністю недостатньої суми готівкових коштів у підприємства на кінець 2010 року. У середньому протягом 2014 р. ТОВ "ІМПУЛЬС" було здатне негайно погасити близько 26 % своїх поточних зобов'язань.

Питома вага запасів в оборотних активах ТОВ "ІМПУЛЬС" має помітну тенденцію до зниження. Така ситуація має позитивний вплив на результати діяльності підприємства, бо накопичення значних обсягів виробничих запасів, які є найменш ліквідними активами, свідчить про зниження активності підприємства.

Оптимальною є ситуація, коли не менш ніж 50 % фінансування діяльності підприємства здійснюється за рахунок власних джерел, тобто мінімальне допустиме значення коефіцієнту автономії складає 0,5. Значення коефіцієнтів концентрації власного та залученого капіталу показують, що не менше ніж 74 % становить частка власності ТОВ "ІМПУЛЬС" у загальній сумі коштів, які було інвестовано у його діяльність.

Коефіцієнт автономії протягом аналізованого періоду мав тенденцію до зростання. Це говорить про здатність ТОВ "ІМПУЛЬС" забезпечити достатній рівень своєї фінансової незалежності від зовнішніх джерел фінансування діяльності – кредиторів, інвесторів тощо. Коефіцієнт співвідношення позикових та власних коштів на ТОВ "ІМПУЛЬС" стабільно знижувався протягом 2010-2013 років. На кінець 2014 року значення показника зменшилось на 66,36 % порівняно із значенням 2010 року.

Динаміка коефіцієнта довгострокового залучення позикових коштів свідчить про те, що протягом досліджуваного періоду часу ТОВ "ІМПУЛЬС" розраховалося по всіх своїх довгострокових зобов'язаннях. На кінець 2013 та 2014 років довгострокових зобов'язань підприємство не мало. Це підтверджує дуже низький рівень залежності від кредиторів та відсутність загрози зниження фінансової стійкості підприємства.

Показники рентабельності є відносними характеристиками фінансових результатів ефективності діяльності підприємства. За показниками рентабельності можна зробити висновок, що прибутковість діяльності підприємства знижувалася протягом аналізованого періоду часу. Така ситуація виникає в результаті негативного впливу великої кількості внутрішніх чинників, а також зовнішніх, які підприємство не може контролювати. Для знаходження фінансових резервів та подальшого формування стратегії розвитку підприємства необхідно виявити та оцінити вже наявні фінансові можливості для розвитку ТОВ «ІМПУЛЬС».

Оцінка фінансового стану ТОВ "ІМПУЛЬС" показала, що підприємство достатньою мірою забезпечене власними коштами, але недостатньо ефективно використовує їх у процесі своєї діяльності. Протягом 2010-2014 років найбільш стрімке погіршення відбулося серед показників рентабельності по підприємству. На зниження рівня прибутковості діяльності ТОВ "ІМПУЛЬС" мала вплив певна сукупність факторів. Серед них головне місце посідають скорочення обсягів реалізації продукції та зростання обсягів заборгованості, за рахунок чого відбулося помітне погіршення показників ділової активності підприємства.

При низькому рівні прибутковості підприємству необхідно прагнути до прискорення оборотності своїх активів, підвищення ділової активності. Протягом аналізованого періоду відбулося помітне погіршення всіх показників ділової активності підприємства. Так показники загальної оборотності капіталу та оборотності власного капіталу по відношенню до показників 2010 року зменшилися на 47,4 % і 56 % відповідно. Така ситуація негативно впливає на результати діяльності підприємства, бо за рахунок уповільнення оборотності капіталу відбувається скорочення суми прибутку підприємства.

Разом із зміною оборотності капіталу ТОВ «ІМПУЛЬС» відбулось скорочення оборотності дебіторської та кредиторської заборгованостей підприємства та відповідне зростання середнього строку їх обертання. Так середній строк обертання кредиторської заборгованості збільшився на 10 днів, строк обертання дебіторської заборгованості – на 97 днів.

Середній строк обороту запасів збільшився з 61 до 72 днів. Через уповільнення обертання

виробничих запасів у процесі виробничо-господарської діяльності підприємства виникає необхідність у більшій кількості коштів для забезпечення такої діяльності. Тому для економії коштів, підтримання стійкого фінансового стану та підвищення рівня прибутковості діяльності ТОВ "ІМПУЛЬС" перш за все треба спрямувати увагу на пошук можливих шляхів збільшення обсягів реалізації виготовленої продукції.

Виявлення невикористаних резервів фінансових можливостей підприємства дозволяє визначити найбільш вагомий чинник, який має вплив на результативні показники його діяльності. Для вивчення впливу таких показників на фінансове забезпечення діяльності та розвитку підприємства доцільним є використання методів економіко-математичного моделювання.

У професійній діяльності сучасних економістів-аналітиків важливим методологічним інструментом є економіко-математичні методи. Розробка економіко-математичних моделей є важливою ланкою в теоретичних та прикладних економічних дослідженнях. В основі багатовимірного статистичного аналізу лежать методи регресійного аналізу.

У процесі аналізу фінансового стану ТОВ «ІМПУЛЬС» було встановлено, що найбільш слабким місцем підприємства протягом 2010-2014 років був рівень прибутковості, який постійно знижувався, головним чином через зменшення обсягів реалізації продукції. Тому результативним показником для проведення регресійного аналізу був обраний показник рентабельності продажу. Побудова моделі була здійснена за допомогою пакету прикладних програм «Statgraphics Centurion XV Version 15.1.02» і табличного процесору Microsoft Office Excel 2003. Показники, обрані для проведення регресійного аналізу, представлені наступною сукупністю: y – рентабельність продажу; x_1 – співвідношення власних та позикових коштів підприємства; x_2 – коефіцієнт автономії; x_3 – коефіцієнт оборотності активів підприємства; x_4 – питома вага амортизації в загальній сумі операційних витрат; x_5 – питома вага матеріальних витрат у сумі операційних витрат підприємства.

Рівняння регресії, яке відображає вплив співвідношення власних та позикових коштів ТОВ "ІМПУЛЬС" на рентабельність продажу, має наступний вигляд: $y = 0,0116 + 0,4283 x_1$. Коефіцієнт кореляції в отриманій моделі дорівнює 0,7591, тому, відповідно до шкали Чеддока, сила кореляційного зв'язку між змінними є високою. Можна зробити висновок, що при $b = 0,4283$, із зростанням коефіцієнта співвідношення власних та позикових коштів підприємства на 1 %, показник рентабельності продаж зростає на 0,43 %.

Парна модель впливу коефіцієнта автономії на рентабельність продажу ТОВ "ІМПУЛЬС" має наступний вигляд: $y = 0,6363 + 0,6821x_2$. Щільність зв'язку між залежними та незалежною змінними висока, оскільки показник кореляції складає 0,774. Коефіцієнт автономії виступає в якості показника-стимулятора, тому його зростання на 1 % сприяє збільшенню рівня рентабельності продажів на 0,64 %.

Вплив оборотності активів підприємства на зміну показника виражається наступним рівнянням регресії: $y = - 0,0279 + 0,1648x_3$. Розрахований коефіцієнт кореляції дорівнює 0,761, це свідчить про високу силу кореляційного зв'язку між залежною та незалежною змінними. При $b = 0,10116$, при зростанні коефіцієнта оборотності активів підприємства на 1 %, рівень рентабельності продажів зростає на 0,16 %.

Наступним чинником, який складає вагому частку в забезпеченні підприємства власними фінансовими ресурсами для подальшого розвитку, є накопичена амортизація. Вплив зміни суми амортизації на узагальнюючий показник представлена наступним рівнянням: $y = 0,345751 - 0,1658157x_4$. Коефіцієнт кореляції в моделі склав (- 0,78), що говорить про сильний зв'язок між показниками. Додатне значення кореляції свідчить про наявність прямого зв'язку між змінними, а від'ємне – про зворотний зв'язок. Відповідно, можна стверджувати, що між показником рентабельності продажів та амортизацією існує щільний зворотний зв'язок. Оскільки амортизація є показником-дестимулятором, то відповідно показник рентабельності продажу зменшується на 0,19 % при зростанні суми нарахованої амортизації на 1 %.

Вплив питомої ваги матеріальних витрат у сумі операційних витрат підприємства на зміну показника виражається наступним рівнянням регресії: $y = - 0,16555 + 0,5359x_5$. При зміні частки матеріальних витрат у загальній сумі операційних витрат на 1 % розмір рентабельності продажів збільшується на 0,58 %.

Спираючись на побудовані лінійні регресійні моделі, можна стверджувати, що найбільший вплив на рентабельність продажів мають такі фактори, як зростання незалежності підприємства від зовнішніх джерел фінансування та збільшення частки матеріальних витрат у загальній сумі операційних витрат підприємства. Після побудови лінійної регресійної моделі необхідно здійснити економіко-математичний аналіз отриманих результатів та їх економічну інтерпретацію.

Висновки та перспективи подальших розвідок

Таким чином аналіз фінансових ресурсів і можливостей розвитку підприємства становить доволі складний процес виявлення перспектив досягнення стратегічних цілей та розвитку підприємства за рахунок наявних фінансових ресурсів, що передбачає визначення і розв'язання проблемних питань стосовно оптимізації структури фінансування, джерел формування і ефективності використання фінансових ресурсів та інших аспектів фінансової діяльності підприємства

У межах дослідження узагальнено понятійно-категорійний апарат аналізу фінансових ресурсів підприємства; проведено аналіз фінансового стану підприємства та виявлено резерви фінансових ресурсів і можливостей розвитку; удосконалено технологію аналізу фінансових ресурсів суб'єкта господарювання на основі використання сучасних комп'ютерних технологій. Розроблено систему аналітичного забезпечення процесів формування та використання фінансових ресурсів підприємства.

Отримані рівняння регресії доцільно використовувати для прогнозування можливих сценаріїв розвитку відповідних економічних процесів або явищ. Прогнозування здійснюється шляхом підстановки певних значень факторів в наявну модель. Застосування факторних моделей дозволяє розширити можливості прогнозування прибутку підприємства, його рентабельності. Такі моделі добре програмується з використанням можливостей обробки даних за допомогою комп'ютерних технологій, особливо при розрахунках структурних зрушень у продукції.

Список літератури

1. Хрущ, Н. Аналіз та оцінка рівня прибутковості фінансових ресурсів підприємства / Н. Хрущ // *Економіст*. – 2007. – №7. – С. 28 – 31.
2. Філімоненков, О. Фінанси підприємств: навчальний посібник / О. Філімоненков. – К: МАУП, 2004. – 328 с.
3. Зятковський, І. В. Фінансове забезпечення діяльності підприємств: монографія / І. В. Зятковський. – Тернопіль. *Економічна думка*. – 2000. – 215 с.
4. Бланк, І. А. Основи фінансового менеджмента / І. А. Бланк. – К.: НИКА-центр, 2009. – 592 с.
5. Ковалев, В. В. Фінансовий аналіз, методи і процедури / В. Ковалев. – М.: *Фінанси і статистика*, 2001. – 560 с.
6. Гришина, Л. О. Вдосконалення аналізу фінансової діяльності підприємств машинобудування / Л. О. Гришина, В. Ф. Кондратьєва // *Збірник наукових праць Кіровоградського національного технічного університету. Серія: Економічні науки*. – 2010. – № 13. – С. 21 – 28.
7. Івашко, О. М. Деякі підходи до застосування методик оцінки фінансового стану підприємства / О. М. Івашко, Н. Г. Міценко Н. Г. // *Економіка, планування і управління в лісовиробничому комплексі. Науковий вісник*, 2006. – С. 16 – 22.
8. Романюк, С. А. Аналіз фінансових можливостей підприємств в умовах реформування фінансово-кредитних відносин / С. А. Романюк, В. О. Козловський // *Вісник Вінницького політехнічного інституту*. – 2009. – № 1. – С. 17–26.
9. Смольська, О. Я. Джерела формування фінансових ресурсів підприємств [Електронний ресурс] / О. Я. Смольська // *Стратегічні орієнтири. Категорія: Фінанси підприємств*. – 2011. – Режим доступу: <http://libfor.com/index.php?newsid=284>.
10. Офіційний веб-сайт Державного комітету статистики України. – Режим доступу <http://www.ukrstat.gov.ua>.

References

1. Khrushch N. (2007). *Analiz ta otsinka rivnia prybutkovosti finansovykh resursiv pidpriumstva*. *Ekonomist*, 7, 28–31.
2. Filimonenkov O. (2004). *Finansy pidpriumstv*. Kyiv: MAUP.
3. Ziatkovskiy I. V. (2000). *Finansove zabezpechennia diialnosti pidpriumstv*. Ternopil: *Ekonomichna dumka*.
4. Blank I. A. (2009). *Osnovy finansovogo menedzhmenta*. Kyiv: NIKA-tsentr.
5. Kovalov V. V. (2001). *Finansovyy analiz, metody i protsedury*. Moscow: *Finansy i statistika*.
6. Hryshyna, L. O. & Kondratieva, V. F. (2010). *Vdoskonalennia analizu finansovoi diialnosti pidpriumstv mashynobuduvannia*. *Zbirnyk naukovykh prats Kirovohradskoho natsionalnoho tekhnichnoho universytetu. Serii: Ekonomichni nauky*, 13, 21–28.
7. Ivashko, O. M. & Mitsenko, N. H. (2006). *Deiaki pidkhody do zastosuvannia metodyk otsinky finansovoho stanu pidpriumstva*. *Ekonomika, planuvannia i upravlinnia v lisovyrobnychomu kompleksi: naukovyi visnyk*, 16.6, 16–22.
8. Romaniuk, S. A., Kozlovskiy, V. O. & Lvivska, K. A. (2009). *Analiz finansovykh mozhlyvostei pidpriumstv v umovakh reformuvannia finansovo-kredytnykh vidnosyn*. *Visnyk Vinnytskoho politekhnichnoho instytutu*, 1, 17–26.

-
9. Smolska O. Ya. (2011). *Dzherela formuvannia finansovykh resursiv pidpriemstv. Stratehichni oriientyry. Katehoriia: Finansy pidpriemstv.* Retrieved from: <http://libfor.com/index.php?newsid=284>.
 10. *Ofitsiyni veb-sait Derzhavnoho komitetu statystyky Ukrainy.* (2015). Retrieved from: <http://www.ukrstat.gov.ua>.

Стаття надійшла до редакції 21.03.2015 р.